Катеринчук К.В., д.ю.н., доц., Медвєдєв Д.В., студент
Київський національний університет технологій та дизайну

ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Анотація. *Формування концепцій викликів та можливостей інновацій в освіті, які є невід'ємною частиною сучасного глобалізованого світу. Формування поглядів про те, що інновації в освітній сфері є необхідним та своєчасним завданням, яке постає перед учасниками освітнього процесу. В статті розкрито особливості інноваційних процесів в освіті з соціально-економічними факторами благополуччя населення.*

Ключові слова: *інновація; освіта; сфера освіти; «наукові хаби».*

Katerynchuk K.V., Medviediev D.V.
Kyiv National University of Technologies and Design

INNOVATION IN EDUCATION: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES

Abstract. *Creating concepts of challenges and opportunities for innovation in education, which are an integral part of today's globalized world. Forming views that innovation in education is a necessary and timely task facing participants in the educational process. To reveal how innovation processes in education are connected with socio-economic factors of well-being of the population.*

Keywords: *innovation; education; education; "scientific hubs".*

Постановка проблеми в загальному вигляді: Питання інновацій в освіті – є не новим явищем у сучасному світі, виклики які постали перед цією сферою суспільних відносин є своєчасними та формують освітню галузь в кардинально новому форматі, з утворенням нових підходів до надання освітніх послуг. Переформатовування світогляду учасників освітнього процесу з урахуванням викликів, які постали перед освітою з залученням інноваційних технологій.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій: Особливостям інноваційної діяльності в освітній сфері було присвячено чимало наукових досліджень провідних вчених, серед яких К. Ангеловськи, Н. Артикуца, М. Бургін, Л. Ващенко, Г. Герасимова, Л. Даниленко, І. Дичківська, Л. Ілюхина, В. Журавльов, М. Кларіна, О. Козлова, О. Пєхота, О. Попова, Л. Подимова, В. Сластьоніна, А. Хуторський та інші. В публікаціях науковців робиться наголос на тому, що в освітній галузі необхідно проводити інноваційні заходи для покращення ефективності діяльності економічних процесів в суспільстві, задля формування виключно нових наукових інституцій, які в змозі ефективно залучати інноваційні технології для подальшого розвитку сфери освіти та різних сфер суспільного життя.

Виділення невирішених частин загальної проблеми: На сьогоднішній день не всі заклади освіти можуть залучати нові інноваційні заходи в сфері освіті, через незначне фінансування цієї галузі, та перешкоди, що обумовлені бюрократичним механізмом.

Постановка завдання (формулювання мети дослідження): Висвітлення позитивних та негативних викликів та можливостей інновацій в освіті; дослідити міжнародну практику щодо закономірностей втілення інноваційних підходів в сфері освіти та їх вплив на соціально-економічне благополуччя населення держави; окреслення нових поглядів щодо інновацій в освіті.

Отже, головним завдання освіти – є прискорення процесів розвитку й становлення людини як особистості, суб'єкта, забезпечує формування її духовності, світогляду, ціннісних орієнтацій і моральних принципів [1].

Сфера освіти потребує нових підходів до навчання, до вивчення вже накопиченої бази інформації, ефективно використовувати ресурси, залучати нові

інформаційні технології для досягнення реновації в освітній галузі. Для того, щоб в подальшому більш гнучко реагувати на виклики, які постануть у майбутньому перед сферою освіти. Тенденції сучасного світу, змушують сферу освіти до змін. Основним викликом для освіти, на даним момент – є світова пандемія коронавірусної інфекції (COVID-19). Саме цей час є сприятливим для оновлення підходів до надання освітніх послуг, до введення інноваційних процесів в освіті. Також в нашій країні активно впроваджують в життя державні програми інновацій в освітній галузі адже, інноваційні процеси не стоять на місці , та є закономірним і циклічними у сфері освіти. Наразі роль та функції освіти та навчального закладу переживають справді фундаментальні зміни. Змінилася сама суть освіти – це більше не колекціонування дат та назв, а в першу чергу формування поглядів і світогляду студента. Сучасні учасники освітнього процесу вимагають кардинально нових підходів до навчання, до залучення спеціалістів різних галузей освіти, постає питання про створення «наукових хабів», де будуть центри наукових досліджень на базі різних освітніх програм з залученням інноваційних процесів у сучасному глобалізованому світі. Такі наукові центри повинні стимулювати молодих науковців для розвитку сфери освіти та різних галузей науки, цей шлях призведе введення в освіті інноваційних технологій. Як наслідок змін функцій і формату освіти, змінюється також і роль викладача: він сьогодні не лише передає студентам знання, але і дає їм цілу систему навичок дослідницької роботи, розвитку власної кар'єри тощо. Викладачі стають все менш прив'язані до одного навчального закладу, і в цьому сенсі можуть бути рольовою моделлю для власних студентів, демонструючи приклад успішної експертної та наукової кар'єри.

Отже, освітні інновації – це вперше створені, вдосконалені або застосовані освітні, дидактичні, виховні, управлінські системи, їх компоненти, що суттєво поліпшують результати освітньої діяльності. Нині навчання переходить в онлайн режим – це є поштовхом для перебудови світогляду учасників освітнього процесу, фахівців різних галузей освіти. На допомогу цьому, приходять новітні засоби зв’язку, цифровізація всіх галузей освіти, вдосконалення всіх існуючих засобів онлайн зв’зку, налагодження всебічного обміну інформацією. Ведення наукових конференцій або інших освітніх програм в онлайн режимі є позитивною тенденцією для розвитку різних галузей освіти, які сприяють надання учасникам освітнього процесу нових можливостей в сучасному глобалізованому світі. Саме тому, вищі навчальні заклади вдосконалюють сервіси онлайн освіти, роблять більш комфортними у використанні сайти, реформують модульне середовище для отримання гарантованого Конституцією України права на освіту.

Освіта має забезпечити кожному, хто навчається, широкі можливості для здобуття таких умов розвитку та підготовки до життя: знань про людину, природу і суспільство, що сприяють формуванню наукової картини світу як основи світогляду та орієнтації у виборі сфери майбутньої практичної діяльності; досвіду комунікативної, розумової, емоційної, фізичної, трудової діяльності, що передбачає формування основних інтелектуальних, трудових, організаційних і гігієнічних умінь та навичок, необхідних у повсякденному житті для участі у суспільному виробництві, продовженні освіти та самоосвіти; досвіду творчої діяльності, що відкриває простір для розвитку індивідуальних здібностей особистості і забезпечує її підготовку до життя в умовах соціально-економічного та науково-технічного прогресу; досвіду суспільних і особистісних відносин, які готують молодь до активної участі в житті країни, створення сім’ї, планування особистого життя на основі ідеалів, моральних та естетичних цінностей сучасного суспільства [2]. Головною тенденцією в сучасній освіті дедалі ширше впровадження освітньої моделі «освіта протягом життя» (life long learning), яка

дозволяє людині адаптувати і розвивати свої компетенції і професійні навички у відповідності до швидких змін в економіці, технологіях та ринків праці.

Ця модель включає в себе такі підсистеми:

- неформальна та інформальна освіта (за ступенем інституціоналізації);
- дистанційна освіта (за способом організації навчального процесу);
- онлайн освіта (за засобами реалізації);
- змішана освіта (поєднання традиційних та онлайн-засобів навчання).

Визнання важливості освіти протягом життя для людського розвитку призвело на початку XXI століття до модернізації європейської політики в освітній сфері [3].

З переходом навчання в онлайн режим прискорюється принцип розвитку й становлення людини як особистості, що є одним із головних завдання освіти. Проте, головними перешкодами у провадженні цих тенденцій є матеріальне забезпечення закладів освіти, небажання деяких учасників освітнього процесу до модернізації, що може призвести до стагнації інновації у сфері освіти.

Тому ми вважаємо, що сучасні тенденції та виклики, які постали перед освітою є позитивними факторами, які змусять провести реформацію в цій сфері.

Прикладом у залученні інновацій в освітній сфері є досвід Данії. Визнаючи роль новітніх технологій та інновацій як головну передумову подальшого економічного розвитку та добробуту, активно проводить інноваційну політику, покликану створити найкращі рамкові умови для інновацій. Головним завданням Міністерства освіти є сприяння у створенні в Данії, заснованого на знаннях суспільства, в якому створення цінностей базується на основі ефективної взаємодії між освітніми закладами, суспільством та промисловістю, а також забезпечення обміну знаннями та науковими доробками між науковими установам і підприємствами, підвищення рівня співпраці і оперативність обміну інформацією та досягненнями між державним і приватним секторами досліджень як всередині країни, так і за її межами. Міністерство також відповідає за розробку і впровадження інструментів для заохочення інноваційної діяльності в державних установах та промислових підприємствах [4]. Під даним підходом розуміється, що залучення інновацій в освіту, напряму є гарантією економічного благополуччя нації. Отже, досвід Данії показує, що розвиток технологій вимагає створення і впровадження інноваційних форм освіти.

Проте, в Україні запровадження інновацій вперш чергу зіштовхнеться з тяжким бюрократичним механізмом – що стає справжнім викликом для інноваційних процесів в сфері освіти. Законодавчою базою є Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» [5], а також Закон України «Про вищу освіту»[6]. Сюди входить широкий перелік вимог до освітньої програми: від переліку компетенцій майбутніх спеціалістів – до вимог до якості освіти та професійних стандартів. Проте на практиці інертність української системи освіти вкупі з бюрократією сповільнюють освітню реформу та спричиняють відставання української вищої освіти від світових стандартів. Це стосується і навчальних програм, і якості викладання, і співвідношення ціна/якість освітніх послуг. Хоча в Законі України «Про вищу освіту» наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність в закладах вищої освіти виступає невід'ємною складовою освітнього процесу, на базі якої новітні методики та напрацювання мають інтегруватися в сам освітній процес. І розробниками даних напрацювань та методик можуть бути також і особи, які навчаються в закладах вищої освіти. Проте, в країні існує стереотипна думка, що престиж закладу вищої освіти залежить від кількості докторів наук та науково-педагогічних працівників працюючих у цих закладах. І ми вважаємо, що ця думка є хибною, адже студенти також можуть проводити малу науково-дослідницьку діяльність, розроблювати інноваційні підходи до отримання освітніх послуг. Проте, стереотипна думка є не головною причиною

інноваційного гальмування вищих закладів, а відсутність реформ у сфері освіти. Концепція університетської автономії включає в себе академічну, фінансову та організаційну автономію, – говорить голова вченої ради НАУКМА, керівник центу забезпечення якості освіти **Сергій Квіт.** – Українські реформи поки що сягнули лише академічної. Держава продовжує контролювати фінанси університетів, а якість приватних закладів вищої освіти є надзвичайно низькою. Попри їх велику кількість, про якість можна вести мову стосовно не більше 5 з них». Тому ми маємо розуміти, що бюрократичне втручання держави в сферу освіти гальмує розвиток інновацій в цій сфері, що може негативно вплинути на подальші здобутки учасників освітнього процесу [7]. Адже, лише інновації в освітній сфері зможуть ефективно сформувати всебічний розвиток здобувача освіти.

Ще одним цікавим підходом до інновації в освіті є підхід Ананта Агарвала, засновника масових відкритих онлайн-курсів edX, він пропонує альтернативу стандартній американській моделі чотирирічного навчання у ВНЗ: студенти проходять перший вступний курс за допомогою дистанційного навчання, наступні два роки – відвідують університет, а в останній рік – мають можливість працювати неповний робочий день та завершити навчання в онлайн-режимі. На його думку, така модель може бути більш приваблива, ніж традиційна, особливо для бажаючих поєднати навчання з роботою чи іншими видами діяльності [8]. Цей підхід дає можливість здобувачам освіти отримувати практичні навички та краще реалізувати свої можливості.

Висновки. Відповідно до вищезазначеного, Україна повинна залучати новітні технології в процес навчання для всебічного розвидку здобувача осівти; брати приклад з країн, що є передовими в процесі надання освітніх послуг; сприяти «активному» розвитку освіти відповідно до світових стандартів.

Список використаної літератури

1. Освіта [Електронний ресурс] / Вікіпедія. Вільна енциклопедія. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0#:
2. Дубасенюк О. А. Інновації в сучасній освіті [Електронний ресурс] / О. А. Дубасенюк. – Режим доступу: https://core.ac.uk/download/pdf/42971148.pdf.
3. Перспективи впровадження інноваційних форм освіти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-08/karpenko-2ce3f.pdf ст.4.
4. Інновації в освіті і науці окремих країн Європи, Азії та Америки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/9721 ст.21-22.
5. Сайт Верховної Ради України, розділ Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text.
6. Сайт Верховної Ради України, розділ Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text.
7. Сучасна вища освіта: гнучка, інноваційна, тривалістю в життя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gohigher.org/suchasna_vyscha_osvita.
8. Перспективи впровадження інноваційних форм освіти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-08/karpenko-2ce3f.pdf ст.